

Jaarverslag 2022

Inleiding

Ten eerste wil ik graag de Dorpskerk in 's-Gravenzande bedanken voor het feit dat we hier de opening van de Open Monumentendagen 2022 mochten houden. Tevens wil ik de Sint-Josephkerk bedanken voor hun gastvrijheid voor het houden van de vrijwilligersavond. Mensen die er weer een geslaagde OMD van hebben gemaakt.

De opening vond een jaar later dan was gepland in 's-Gravenzande plaats, waar twee leuke en interessante lezingen werden gegeven. We konden omdat het in 's-Gravenzande in de Dorpskerk was ook een beetje aandacht schenken aan 775 jaar stadsrechten, inmiddels 776 jaar.

Een aantal dingen hebben we veranderd dit jaar en het meest zichtbare was dat er bij Westland Report niet iemand van Monumentaal Westland het woord lieten doen, maar vrijwilligers die nog beter en met nog meer passie iets konden vertellen van de monumenten. Zo is er ook in De Lier een interview gegeven aan de WOS om op deze manier nog meer aandacht te geven aan de Open Monumentendagen.

Natuurlijk willen wij alle vrijwilligers bedanken voor het neerzetten van deze leuke en leerzame dagen bij de monumenten. Wij als bestuur hebben diversen monumenten bezocht. We staan er van te kijken dat er zo professioneel wordt gewerkt. De vrijwilligers zijn de mensen die deze dagen doen slagen.

Zelf ben ik bij twee monumenten geweest die ik graag zou willen belichten. Monumenten die ik als echte Naaldwijker wel kende, maar waarvan ik niet wist dat er nog veel meer te bewonderen was. De Timmerwerf in De Lier deed mij verbazen van de uitgebreide presentatie en de dingen die te bewonderen waren. Ook heb ik de collectie van het museum in de Langestraat bezocht, waarin bodemvondsten uit het centrum van 's-Gravenzande tentoon zijn gesteld.

Door de Erfgoedbescherming geplaatste borden bij de verschillende monumenten was het dit jaar ook mogelijk om diverse woningen te zien, mensen die hun woning, en daarmee een deel van hun privacy openstelden. Ook waren er dit jaar diverse activiteiten voor kinderen. Mede door dergelijke initiatieven konden nog meer bezoekers verwelkomd worden. We kunnen daardoor ook vermelden dat er veel bezoekers zijn geweest, namelijk ongeveer 8022.

Nu kom ik bij het volgende punt, zijn alle Westlanders bekend met de monumenten in de kernen waar de mensen niet wonen? Dit is een uitdaging voor komende jaren om bezoekers naar de andere kernen toe laten gaan. We zijn ervan overtuigd dat er veel monumenten bij veel mensen niet bekend zijn.

Laten we hopen dat we in 2023 net zo'n geslaagde OMD kunnen neerzetten en liever nóg beter.

Een slogan die ik graag wil gebruiken is: wij zijn allemaal de geschiedenis van de toekomst.

Namens het bestuur,

Gerard Witkamp

2022

Bestuur 2022

Per 1 april 2022 heeft Sanne Riezebos het bestuur versterkt en de functie van PR en communicatie op zich genomen. Met Gerard Witkamp (voorzitter), Evert van Beek (penningmeester) en Wouter Loots (secretaris) is het bestuur nu met vier personen weer compleet. We zijn nog op zoek naar een uitbreiding van het bestuur met een vijfde bestuurslid.

In 2022 heeft het bestuur in deze samenstelling formeel zeven keer vergaderd. Het bestuur steunt voor de planning en uitvoering van de Open Monumentendagen en de Klassendag volledig op de comités in de kernen De Lier, 's-Gravenzande/Heenweg, Monster/Ter Heijde, Naaldwijk, Honselersdijk, Poeldijk en Wateringen/Kwintsheul. Deze comités worden vertegenwoordigd door kernvertegenwoordigers. Het bestuur heeft met hen in 2022 zes keer vergaderd in het Gemeentehuis in Naaldwijk.

De bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden voor de stichting geen vergoeding. Wel krijgen zij een vaste kostenvergoeding van €50,- tot €100 (secretaris) voor kleine kosten. Daarnaast kunnen zij eventueel voor de stichting betaalde kosten declareren.

Hiervoor moet een factuur en betaalbewijs worden ingediend. Na goedkeuring van het bestuur worden de gemaakte kosten terugbetaald.

Gegevens

Stichting Monumentaal Westland

Wilgenhove 36

2295 RB Kwintsheul

Site : www.monumentaalwestland.nl

E-mail : monumentaal.westland@gmail.com

Opgericht : 1 mei 2014

Tel. : 0174 295436 Mob. 06 2300 5668

Bankrekening : NL 51 RABO 0188 2467 46

KvK : 60828765

ANBI cultureel: RSIN 85407786

Klassendag

De Lier

Op vrijdag 9 september hebben 36 kinderen van groep 7 meegedaan met klassendag. Twee scholen, de Prins Willem Alexanderschool en de Mauritschool hadden zich aangemeld. Het thema dit jaar was, "Duurzaam duurt het langst." Na een welkom in de Dom kregen de kinderen een uitleg over monumenten en hun duurzaamheid en ze werden daarna in drie groepen verdeeld.

De eerste groep begon met een puzzeltocht door de hoofdstraat. Met behulp van vragen en acht oude foto's gingen de kinderen op pad op zoek naar deze acht plekken. Bij elk monument konden ze een letter vinden. De letters vormden samen de zin: Monumentendag in De Lier.

Het tweede onderdeel was een rondleiding door de kerk. Een mooie kans om het ware verhaal over de scheve Domtoren te horen. De kinderen waren geïnteresseerd en stelden veel vragen. Konden we vorig jaar nog terecht bij het schaatsmuseum, helaas het museum had geen onderkomen meer in De Lier. We waren dus genooddaakt om een andere activiteit te bedenken. Het werd schilderen. Met veel plezier werd de verfkwaast opgepakt om een mooi schilderstuk met de toren te verven. Eerst heb ik erop gewezen dat de toren uit drie delen bestaat en behoorlijk scheef is. Daarna gingen de kinderen aan het werk.

Met veel enthousiasme zijn de meest prachtige torens op papier gezet. Alle verfstukken zijn opgehangen in de kerk, zodat ze op zaterdag als een tentoonstelling bekeken konden worden. Tussendoor zijn alle kinderen getrakteerd op een sapje en een lekkere koek. Het was een heerlijke ochtend voor iedereen en alle leerlingen hebben iets van onze geschiedenis opgestoken.

's-Gravenzande en Heenweg

Voor de kindermonumentendag in 's-Gravenzande hadden zich 7 schoolklassen van 3 verschillende scholen aangemeld. In totaal bijna 200 leerlingen. Het programma bestond uit een bezoek aan de bunkers achter Intratuin en de bunkers in het Vinetaduin in Hoek van Holland zouden ook bezocht gaan worden.

De verdeling zou zijn 3 klassen naar de bunkers bij Intratuin en 4 klassen naar het Vinetaduin.

De week voorafgaand aan Kindermonumentendag werd van 2 scholen een bezoek aan de bunkers afgeblazen, dus het bezoek bij Intratuin verviel helemaal. Van één school was de docent ziek geworden en een vervangdocent mag niet met kinderen op excursie. De tweede school werkte ook met vervangdocenten, dus die excursie verviel ook helemaal.

Het bezoek van 4 klassen van een en dezelfde school naar Vinetaduin in Hoek van Holland kon gelukkig weer doorgaan. Wat ik begrepen heb uit de verhalen was het bezoek een groot succes. Uiteindelijk hebben 100 hebben het monument bezocht.

Toch blijft het gevoel van een kleine teleurstelling de overhand houden.

Kwintsheul

Sint Andreaskerk Doordat enkele vrijwilligers corona hadden, kon de Klassendag niet doorgaan. Er is nu met de Andreashof een afspraak gemaakt voor vrijdag 10 februari 2023.

Sonnehoeck Vrijdag kwamen er drie groepen van de Hofvilla op bezoek. De Klassendag was voor Sonnehoeck extra bijzonder omdat hij als pilot werd gebruikt voor een speciaal lesprogramma. Dit lesprogramma is in eerste instantie bedoeld voor alle bovenbouwklassen in het Westland. De Klassendag, en daarmee ook de pilot verliep boven verwachting goed zodat de pilot nu verder kan worden uitgerold.

Gemaal Oude & Nieuwe Broekpolder Wegens onverwacht gebrek aan vrijwilligers moest de Klassendag worden verplaatst naar 23 september. Op die vrijdag kwam een klas van de Mariaschool op visite. Het was een geïnteresseerde groep die onder leiding van de leerkracht gerichte vragen stelde. Het was fijn om te merken dat de leerkracht de kinderen al goed had geïnformeerd over de achtergronden van een gemaal.

Wateringen

Hervormde Kerk op het Plein De kinderen hadden niet veel voorstelling bij het instituut 'kerk', maar het was boeiend om ze iets mee te geven om over na te denken. Dominee Henzen legt aan twee groepen van de Kyckert uit wat zijn werk inhoudt en welke kleding daarbij hoort. Ook kwamen de kinderen alles te weten over de preekstoel, het orgel en natuurlijk werd ook de toren bezocht.

Hofboerderij Er kwamen twee groepen 7 van de Pieter van der Plasschool langs. Het is bijzonder om dan het verschil in 'karakter' tussen de klassen te zien. De ene heel mondig, met veel vragen en opmerkingen en de andere stilletjes en oplettend. Maar in beide gevallen waren de leerlingen bijzonder geïnteresseerd. De organisatie was dan ook meer dan tevreden over het verloop van deze ochtend.

Sint Jan de Doperkerk Door een studiedag op de Sint Jozefschool op vrijdag, werd de Klassendag een dag naar voren geschoven. Op het kerkplein werden de groepen welkom geheten en kregen ze uitleg over wat een monument is. Er werd verteld over de bouwvorm van de kerk, over de hoogte van de toren en over de klokken. Wonderlijk, dat de klokken spontaan gingen luiden. Vervolgens werd de groep in tweeën gesplitst. De ene groep werd buiten rondgeleid langs het voormalige klooster, Mariaschool, kerkhof, fruitmuur en voormalige kerkschappenwei. De andere groep bekeek de kerk van binnen. De kerkschatten en de kluis werden heel bijzonder gevonden. Beide groepen waren zeer geïnteresseerd.

Openmonumenten dag(en)

Opening op 8 september 2022 in de Dorpskerk 's-Gravenzande

De opening van de Openmonumentendag in het Westland vond plaats op donderdag 8 september 2022 in de Dorpskerk te 's-Gravenzande. De blikvanger in de Dorpskerk was natuurlijk de middeleeuwse stookvloer, die gevonden is bij de sloop van het pand van "Moerman", naast de Spaansche Vloot in 's-Gravenzande. Deze opgraving vond plaats in 2020 en was een van de vele opgravingen, die in 's-Gravenzande heeft plaatsgevonden. De Dorpskerk zelf staat ook op een historische locatie, in het hart van het dorp. Rond het jaar 1200 stond daar al een eenvoudig RK kerk, die niet toevallig op deze plaats staat, het is nl. het hoogste punt van het dorp. Na de speeches van de diverse sprekers, werd het tijd om de "sleutel" van het Westland over te dragen aan de voorzitter van Monumentaal Westland, waarmee het bestuur van Westland symbolisch werd overgedragen. Na het officiële gedeelte konden de aanwezige bezoekers de stookvloer en het verhaal erbij bekijken en werd onder het genot van een drankje en hapje de opening van monumentendag gevierd.

De Lier

Op zaterdag 10 september tijdens de open monumentendag waren er tal van activiteiten in de Dom. Het aantal bezoekers telde dit jaar 2017.

De Dom had een grote verbouwing achter de rug, waarbij duurzaamheid hoog in het vaandel stond. Zo zijn de kerkbanken afgeschuurd ? en is dit hout gebruikt voor een koffiehoeke en een invalide toilet achter in de kerk. Dit paste goed in het thema van "duurzaamheid." De hele dag waren er vrijwilligers aanwezig om te vertellen over de historie van de Dom en de recente verbouwing. Kringloopwinkel Habbekrats was uitgenodigd om te vertellen over hergebruik van allerlei spulletjes. Met veel enthousiasme vertelden de dames over hergebruik en duurzaamheid, het aanbod werd grif verkocht. Kledingwinkel Dorcas was er met een aantal kledingstukken om te verkopen.

Vanaf 12.30 uur kon men luisteren naar de muzikale klanken van het Phoenix Klarinet Ensemble. Zes muzikanten bespeelden de besklarinet, de basklarinet en de esklarinet. Vele bezoekers genoten van de mooie muziek in de sfeervolle omgeving van de kerk. Alle bezoekers konden genieten van een gratis kopje koffie, dat verzorgd werd door dames van de Dom. Ondertussen werden de schilderstukken van de toren, die vrijdag door de kinderen geverfd waren bekeken. Alle verfstukken hingen aan de zijmuur.

Voor alle vrijwilligers, die de hele dag aanwezig waren, hebben we een twaalfuurtje gemaakt. Een tasje met twee belegde broodjes en een krentenbol erin. Dit was een aangename verrassing.

De Domtoren kon van 10.00 tot 16.00 uur beklommen worden. Voor tieners stonden de eersten al te trappelen om naar boven te gaan. 332 mensen hebben van het uitzicht kunnen genieten. Dankzij de hulp van Leo Boekesteijn en Simon van Swieten en enige Westlandse raadsleden verliepen alle beklimmingen prima. De belangstelling was enorm en eenmaal boven was de beloning een fenomenaal uitzicht. Grote delen van het Westland en zelfs Den Haag, Delft en Rotterdam waren goed zichtbaar.

De Timmerwerf en de Zeven Gaten waren ook te bezoeken. In de Timmerwerf exposeerden de Lierse Amateur kunstenaars. 121 mensen kwamen hier een kijkje nemen. Er was een mooie mix van schilderijen, fotografie, keramiek houtwerk en nieuwe technieken te bewonderen.

De Zeven Gaten konden per boot vanaf het gemaal in Kwintsheul bezocht worden. Vanuit De Lier is dit bijzondere natuurgebied goed bereikbaar per fiets.

Het schaatsmuseum is helaas weg uit De Lier. Dat heeft een nieuw onderkomen gevonden in 's Gravenzande.

's-Gravenzande en Heenweg

Monumentendag 2022 werd niet meer gehinderd door het Coronavirus. Er was dit jaar een feestelijke gebeurtenis: kinderdagverblijf Okidoki gevestigd in 's-Gravenzande bestond dit jaar 30 jaar. Het dagverblijf heeft daarom de samenwerking gezocht met Monumentaal Westland en zij zijn dit jaar aangehaakt bij monumentendag. Het programma van Okidoki was volledig gericht op kinderen en vond plaats op het marktplein. Hun thema was ridders, prinsessen en een draakje. De mensen van Okidoki hebben het een geweldige dag en samenwerking gevonden. Graag willen zij bij de Monumentendag editie van 2023 weer aanhaken.

Langestraat 5. Het museum van Ruud Heus was open. Het woonhuis stamt uit de 18^e eeuw, het museum zit aan zijn woonhuis vast, dus bezoekers moeten via het woonhuis gedeelte naar het museum. Er worden allemaal voorwerpen getoond, die bij opgravingen in 's-Gravenzande zijn gevonden. Ruud restaureert alle gevonden voorwerpen zelf. 100 volwassenen en 10 kinderen hebben zijn museum bezocht.

Langestraat 34. De huidige kerk stamt uit 1816. Er hebben meer kerken op deze plaats gestaan, maar brand en achterstallig onderhoud hebben de vorige kerken verwoest. Er waren foto's en een film over het jubileum van 750 stadsrechten te zien in de kerk. Wat de meeste aandacht trok, is de 14^e eeuwse stookvloer, die is gevonden voorafgaand aan de sloop van het huis van "Moerman", dat naast de Spaansche Vloot heeft gestaan. De kerk/film en stookvloer is bezocht door 110 volwassenen en 2 kinderen.

Marktplein 10. Beter bekend als het trapgevelhuisje. Het pand is een rijksmonument, dat stamt uit 1639. Het huisje heeft in de loop van de tijd verschillende bestemmingen gehad o.a. een schilders werkplaats en een woonhuis. Dit jaar was er een foto expositie over panden en monumenten rondom het Marktplein. Er zijn 89 volwassenen en 11 kinderen voorbij gekomen om de foto expositie te bekijken.

Uniekerk, Langestraat 181. Deze onopvallende kerk uit 1903 heeft een verrassend mooi interieur. In de kerk zijn altijd muzikoptredens te bekijken en beluisteren. Deze keer gaf het 5 koppige blaasensemble "De Frisse Wind" 2 maal een concert, gevolgd door Regina Ederveen die de Keltische harp speelde, ook zij heeft tweemaal een optreden verzorgd. Als sluitstuk zijn er 2 optredens geweest van "Westland Brass". Tussen de optredens door werd er orgelmuziek gespeeld door Erna Brinkman, zij heeft ook Regina Ederveen begeleidt bij haar harpconcerten. Bij de optredens zijn 105 volwassenen en 4 kinderen langs geweest.

Korenmolen, Naaldwijkseweg 117. De molen en de omloop waren weer open voor publiek, de molenaar heeft laten zien hoe er wordt gemalen. Op de omloop heb je een wijds uitzicht over de hele omgeving. Verder kon er zelf gemalen, ambachtelijk meel worden gekocht. De klapper was echter, dat op het terrein naast de molen poffertjes, met het ambachtelijk gemalen meel uit de molen, werden gebakken. De kinderen van Okidoki waren bezig met een speurtocht en die voerde langs de molen, dus de poffertjes vonden gretig aftrek. 350 volwassenen en 200 kinderen zijn bij de molen langs geweest.

Naaldwijkseweg 239. Dit monument was nieuw met Monumentendag. Het is een tuindershuis met nog veel originele elementen, compleet met varkensschuur, uit 1905. De woning kon vanaf het erf worden bekeken. Op het terrein staan nog 2 of 3 druivenkassen, waar nog druiven te koop waren. De eigenaar heeft vele vragen, over de geschiedenis van het huis, van de bezoekers kunnen beantwoorden. Het bezoekers aantal was bescheiden 46 volwassenen en 5 kinderen zijn bij het nieuwe monument komen kijken.

St Lambertuskerk, Maasdijk 189. De kerk was zowel op zaterdag als zondag geopend van 13.00 tot 17.00 uur. Door

de voorzitter van de Stichting Vrienden van het Sint Lambertuskerkje zijn elke middag 2 lezingen gegeven, verder waren er diverse demonstraties en de kinderen konden in het kader van het thema 'mijn huis is jouw huis' (mi casa, su casa) vogelhuisjes beschilderen. De Lambertuskerk is in totaal door 266 volwassenen en 19 kinderen bezocht.

Monster en Ter Heijde aan Zee

Even leek het erop dat de Open Monumentendag 2022 in het water zou vallen. Vrijdag 9 september werden de sluizen in de hemel open gezet. Het zonnetje liet zich de volgende dag kennen en aan het einde van de zaterdag konden we wederom terugzien op een geslaagde dag. Voor de vrijwilligers bij de open monumenten is dit jaar uitgebreid gezorgd voor versnapering en drinken

De volgende monumenten waren op 10 september 2022 te bezichtigen:

Hervormde kerk Ter Heijde aan Zee

Het kerkgebouw aan het Willem III Plein is bezocht door ruim

80 personen. De bezoekers waren zeer geïnteresseerd in de kerk en ook in de geschiedenis van het dorp Ter Heijde. De vrijwilligers kijken terug op een voor hen geslaagde dag. In de kerk was via de beamer een beeldreportage in de vorm van een 3-luik te zien over de periode vanaf 1600 tot 1900, 1900 tot/met 2e wereld oorlog en 1945 – heden. De verzameling boeken van de kerk kon worden doorgekeken en een goed gevulde koffietafel zorgde voor de nodige gezelligheid.

Molen De Vier Winden

Ook dit jaar was Open Monumentendag bij de molen een feest! Ruim 500 bezoekers waarvan zeker de helft kinderen, die allemaal een pannenkoek kwamen halen van het eigen gemalen meel. Het was super gezellig.

Machutuskerk. In de Choorstraat in Monster zijn veel monumentale gebouwen te zien. Alsof de tijd heeft stilgestaan. Niets in minder waar, een bruisend verenigingsleven en een prachtige kerk zorgt voor de nodige belevenissen. Vanwege een huwelijk in de middag, was de kerk slechts tot 12 uur geopend, maar druk bezocht. Ook de kinder open monumentendag op de vrijdag ervoor was een groot succes. De Mariagrot achter het kerkgebouw wordt altijd met verwondering bekeken.

Verenigingsgebouw Fata Morgana. Ondank een geringe opkomst is het voor de bezoekers gezellig vertoeven geweest bij Nico Meijer. Nostalgische films konden worden bekeken.

Hervormde kerk Monster

Het kerkgebouw is door ruim 250 bezoekers bezocht en een groot aantal van hen heeft ook de toren beklommen en kunnen genieten van het uitzicht rondom.

Graf Herckenrath

Tijdens de kinder open monumentendag op vrijdag hebben 4 klassen van De Zeester en de Willemschool gedurende de dag tussen de buien door dit monument met bijzondere familiegeschiedenis bezocht. De zaterdag was het de hele dag druk, vooral in de middag. Het mooie weer hielp ook een handje. In de ochtend waren er circa 175 bezoekers. In de middag zeker 400. Hoewel de meerderheid van de bezoekers uit het Westland afkomstig was, kwam toch relatief veel bezoek van buiten de regio, dit naar aanleiding van het boekenweekgeschenk 2020 “Leon&Juliette” en “Fortuna’s Kinderen” van Annejet van der Zijl . Bij deze bezoekersaantallen is een bemensing van vier personen noodzakelijk: twee bij de toegang van de grafkelder en twee beneden.

Er zijn ongeveer 250 folders uitgereikt met een korte beschrijving van de historie van de familie Herckenrath en de grafkelder. Dit jaar sinds lange tijd weer in de aanwezigheid van mobiele toiletten voor de vrijwilligers en bezoekers. Bij hoge nood zijn de toiletten een ware zegen.

Naaldwijk

De Oude Kerk op het Wilhelminaplein hield in het grote middenschip een curiosamarkt. Een duurzame markt conform het thema duurzaamheid, zeker als tweedehands spullen weer een nieuwe eigenaar krijgen. Deze markt werd druk bezocht. Op het afgescheiden koorgedeelte daarnaast was een kerktentoonstelling ingericht. Allerlei grote informatiepanelen aan de muren, kerkelijke (gebruiks)voorwerpen op lange tafels met fotowerk, los PR materiaal en vaste bezienswaardigheden die de geschiedenis van de kerk vertellen. Er waren rondleiders aanwezig om vragen te beantwoorden. Uiteraard was er meer bezoek in het marktgedeelte dan in het curiosagedeelte, maar de combinatie was goed gekozen.

Het centrale informatiekraampje stond dit jaar niet bij het Heilige Geesthofje, maar bij boerderij **de Vlietwoning**. Er was een vrije inloop in het **Heilige Geesthofje**, maar zonder speciale activiteiten zoals het jaar daarvoor. Vanwege coronatijd waren er bruiloften in te halen en de kapel en het bodehuisje worden dan als trouwlocatie en opvanglocatie voor het bruidspaar gebruikt. We hopen dat in 2023 het hofje wel weer geheel beschikbaar is.

Het Tramhuisje hield ook een vrije inloop. Wie dat wilde, kon een aantal historische fotoposters over het tramstation en zijn omgeving door de tijden heen bewonderen en een informatievel meenemen. Op rustige momenten werden er vragen over het gebouw beantwoord door de horecamensen.

De Watertoren trok dit jaar opnieuw veel bezoekers die de klim durfden te wagen. De rondleider was zeer openhartig in het beantwoorden van allerlei vragen, want dit monument heeft een onzekere toekomst!

Huize Bijdorp beleefde een knusse monumentendag. De bezoekers waren zeer geïnteresseerd en de rondleiders namen ruim de tijd om leuke gesprekken te voeren. Regelmatig mochten bezoekers toch een kijkje nemen in het huis zelf, dus daar werd gretig gebruik van gemaakt.

Aan de overkant van Huize Bijdorp was een speciaal kraampje van de werkgroep **Behoud RK Begraafplaats Dijkweg**. Het parochiebestuur Sint Adrianus had deze begraafplaats per 2022 als deelnemer aan deze OMD onttrokken, maar er kwamen toch ruim 60 bezoekers op af. Wij hopen dat dit kerkhof de eer gaat krijgen die het toekomt.

De Adrianuskerk is een prachtig monument in het centrum van Naaldwijk. Dit jaar had de werkgroep Open Kerk zich voorgenomen extra werk te maken van de OMD met een interessante tentoonstelling voor de bezoekers en dat werd beloond. Dit leest u in het volgende persoonlijke verslag van de werkgroep.

De Adrianuskerk heeft ook dit jaar weer meegedaan met OMD. De kerk was opgesierd met vaandels uit de periode van het rijke Roomse leven. Het zogenoemde gouden vijfstel (kazuifels van begin vorige eeuw) had weer een prominente plaats.

In de kerk vond een bescheiden expositie plaats met als thema Duurzaamheid in kunst. Leny Droog toonde een beperkt deel van haar oeuvre. Zij heeft een aanzienlijke reputatie op het gebied van de schilderkunst. Zij werkt regelmatig mee aan de kunst en atelierroute. Met natuurlijke en afvalmaterialen, zoals producten uit de tuin maar ook as uit de kachel of plastic tuinbouw afval, maakt zij de mooiste kunstwerken. Haar manier van werken sluit naadloos aan bij het thema van Open Monumenten Dag van dit jaar, namelijk Duurzaamheid.

De samenwerking met Leny en haar ondersteuners is bijzonder prettig verlopen. Met veel passie vertelde Leny hoe veel van haar schilderijen met bijzondere materialen en technieken tot stand zijn gekomen.

Om 10 uur openden wij de deuren bij wat wisselvallig weer. Gaandeweg werd het toch een mooie dag. Niet alleen het weer maar ook het aantal bezoekers liep gestaag op. Uiteindelijk mochten wij 360 bezoekers ontvangen, een record voor OMD in de Adrianuskerk. Ook de parochietuin was weer te bezichtigen.

Het geheel werd opgeluisterd door ingetogen pianospel uitgevoerd door Han van der Goes.

Wij kijken met bijzonder veel genoegen terug op de OMD. Ook de samenwerking met Stichting Monumentaal Westland is weer heel plezierig verlopen.

Werkgroep Open Kerk in samenwerking met het Archief van de Adrianuskerk.

Boerderij **De Vlietwoning** had extra haar best gedaan op het thema duurzaamheid en activiteiten voor kinderen. Voor ons bleek zij ook een uitstekend gastonderkomen te zijn met een eigen witte partytent als koepel over ons centraal informatiekraampje! Voor herhaling vatbaar: ook volgend jaar! Hierbij het persoonlijk verslag van 1 van de fanatiekste Vlietwoningvrijwilligers.

De kern Naaldwijk is tevreden over de gang van zaken bij vrijwel alle deelnemende Naaldwijkse monumenten. Eigenlijk zouden mensen meer momenten in het jaar moeten krijgen om bepaalde monumenten te bezoeken! Ook hierover leest u meer in het volgende persoonlijke verslag.

De Open Monumenten Dagen van 10 en 11 september waren een succes!

Boerderij de Vlietwoning had haar “heel oude” voordeur geopend. Alle bezoekers startte het bezoek in de Boenhoek, werden daar welkom geheten en kregen een stukje geschiedenis over de boerderij te horen.

Het Breicafé overhandigde, op het boerenerf, een donatie van de door hen gemaakte en verkochte artikelen. Op het erf was ook een marktje waar onder andere druiven werden verkocht. Deze waren, gekweekt, gekrent en gesneden door vrijwilligers. Het thema van de OMD, Duurzaamheid, werd door de spelers van de Plankeniers letterlijk en figuurlijk ingevuld. Zij lieten de bezoekers zien en horen hoe je duurzaam kan zijn en lieten zich door

hen bijstaan met het verzinnen van oplossingen. Met de aanwezige live-muziek gingen de voetjes van de vloer. Voor de zondag stonden er in de stal diverse Oud Hollandse spelen klaar, deze dag was voor de kinderen. Met de Lego workshop, een clown, kleiboerderij figuurtjes maken en een, voor kinderen gratis, Rad van Avontuur met veel prijsjes. De hulp van de jonge vrijwilligers (van 7 tot 10 jaar) was daarbij heel hard nodig. En het mooie is, dat met spanning op hun gezichtjes er kinderen meeliepen met de Luister-Rondleiding "Brand in de Boerderij".

Op de tellijst zien wij dat er tijdens deze dagen 445 bezoekers zijn geweest waarvan 95 kinderen. Een mooi getal toch?

Verloting

Tot slot hadden de bezoekers de kans om een lunchbon voor 2 personen bij Hooimeid Food & Drinks te winnen.

Onze dank gaat uit naar de organisatie van de Open Monumenten Dagen en de gemeente Westland, mede door hun inzet is er een bruin schildje met geschiedenis van de boerderij aan de boerderij bevestigd.

Honselersdijk

De Parochie is gevestigd aan de Dijkstraat 23-25 in Honselersdijk. Het is een plaats waar de katholieke gemeenschap van Honselersdijk en de Poolse gemeenschap van het Westland kan samenkomen voor de Heilige Mis of belangrijke momenten in het leven. Tijdens Open Monumentendag was de kerk geopend van 10.00 – 17.00 uur. De pastorie is standaard niet te bezichtigen, behalve als hier een concrete en belangrijke aanleiding toe is, bijvoorbeeld bezoekers die van ver komen, krijgen individueel de kans te bezichtigen. De nadruk lag dit jaar op het thema 'Duurzaamheid' en de **Dorpstuin** is geopend op Monumentendag. De Dorpstuin is een initiatief van o.a. Vitis Welzijn en heeft tot doel een gezamenlijke plek waar kinderen kunnen leren van de natuur en dieren. In dit kader konden kinderen in 2 sessies (ochtend en middag) een vogelhuisje versieren in de kerk. De vogelhuisjes zijn daarna afgelakt en opgehangen in de dorps tuin om verbindingen tussen kerk en tuin te krijgen. Het Parochiekoor Cantemus Domino had haar jubileumjaar en om die reden een optreden tijdens de Monumentendag. Dit trok helaas geen extra bezoekers, maar was wel leuk tijdens de dag zelf. De bezoekers konden daarnaast 'als vanouds' de kerktoren bekijken, mede door de traplift was dit een succes. Verder was een beperkte tentoonstelling neergezet. Mede door het vogelhuisjes versieren, was de opkomst van kinderen beduidend groter dan eerdere jaren, er waren 30 kinderen. Het aantal volwassen bezoekers was wel iets teruggelopen, te weten naar 78.

Nederhof. Het is op 10 september tussen 12 en 17 uur gezellig druk geweest op de Nederhof. Al vóór 12 uur waren de eerste bezoekers aanwezig. Ongeveer 75 volwassen en 5 kinderen hebben de tuin bezocht. Hier was Marja Ouwerling een wonderboom aan het schilderen en vertelde Jolanda Faber over de historie van plek. In 1669 is het eerste tuinboek van Nederland gepubliceerd: Den Nederlandsche Hovenier. Het is geschreven door Jan van der Groen, de hofhovenier van Huis Honselaarsdijk die met zijn vrouw Anna Maria Blom op het landgoed woonde. Het was direct een bestseller is 15 keer herdrukt. De wonderboom is een van 900 planten die in dit boek beschreven staan. In 't Nederhofje (een dagbesteding project voor jongeren met een lichte verstandelijke beperking) was huisgebrande koffie met kleine cakejes te koop. In deze nieuwe koffiebranderij hangen historische foto's en prenten. Speciaal voor Open Monumentendag was de branderij op zaterdagmiddag geopend. Dit proefde naar meer!

Regenboogkerk Het was in 2022 een rustige Monumentendag. In totaal zijn er 31 bezoekers geteld, maar een groot deel bestond uit "eigen gemeenteleden".

Naast de koffie/thee hoek was er gelegenheid voor kinderen (en groten) om te kleuren of te knutselen en er was een groepje van de

breiclub aanwezig. Niet alleen voor de gezelligheid, men kon ook iets kopen van de diverse breiwerken.

In 2023 mag onze kerk vieren dat men 100 jaar geleden voor het eerst in Honselersdijk naar de protestantse kerk kon gaan voor de vieringen. Tot die tijd liepen de gezinnen uit ons dorp veelal naar Naaldwijk. Er zullen dit jubileumjaar binnen eigen groep de nodige activiteiten worden georganiseerd. Ook zal er een tentoonstelling zijn, waarin foto's, verhalen en wellicht filmbeelden te zien zullen zijn. De planning is om ook tijdens Open Monumenten Dag 2023 deze tentoonstelling op te bouwen, zodat bezoekers van ons gebouw een blik kunnen werpen op "onze eerste eeuw".

We zien er naar uit dat we in 2023 op 9 september een grotere groep bezoekers mogen verwelkomen in ons kerkgebouw.

Maasdijk

Op 10 en 11 september was de landelijke Open Monumenten Dag. In onze omgeving was de organisatie in handen van de Stichting Monumentaal Westland. Er was o.a. een aantrekkelijke fiets route samengesteld langs de vele bezienswaardigheden in het Westland. Het Historisch Genootschap Maasdijk verzorgde een informatiepunt bij de Oranjesluis. Behalve dat de constructie van de eeuwenoude sluis via de loopbrug kon worden bekeken, werd aan de hand van oude kaarten en foto's uitleg gegeven over de rijke historie en de

functie van de Oranjesluis voor het watermanagement in onze regio door de eeuwen heen. Maar ook over de bijzondere strategische ligging tijdens de Tweede Wereldoorlog waarbij de Oranjesluis was omgebouwd en ingericht als uitkijktoren als onderdeel van de Atlantikwall.

Doordat het weer er zaterdagmorgen vroeg niet zo best uitzag kwam de bezoekerstroom wat langzaam op gang, maar desondanks kwamen er toch ruim 80 mensen een kijkje nemen bij dit monument. Een vaak gehoorde opmerking: "Je rijdt er al jaren langs, en toch heb je eigenlijk geen idee welke interessante verhalen er achter zo'n oud gebouw zitten, zeer de moeite waard..."

Poeldijk

Voor het eerst onder leiding van Marike Daalman én in een samenwerkingsverband tussen leden van de werkgroep Historie Bartholomeus en Stichting Vrienden Bij Barth. Dit is ons allemaal heel goed bevallen.

Maar eerst 2022. In Poeldijk is het al jaren een gewoonte van Open monumentendag een happening te maken. En hoewel dat veel tijd en voorbereiding kost is het ook heel erg leuk om zo creatief met zijn allen bezig te zijn en te werken naar en aan een mooi extra programma. **De Bartholomeuskerk** was op beide dagen, zaterdag 10 én zondag 11 september voor publiek opengesteld. Net als eerdere jaren was er de mogelijkheid **Hotel St. Vincent** te bezichtigen en deed **Woonhuis Torenzicht** dit jaar voor het eerst mee. Willem de Bruijn heeft prachtige foto's gemaakt waarvan een aantal aan dit verslag zijn toegevoegd.

Leuk om te weten: De H. Bartholomeuskerk is in 1926 gebouwd (dat is bijna 100 jaar geleden!) en heeft als dekenale kerk de hoogste toren, 76 meter, van alle Westlandse kerken en wordt ook wel de 'kathedraal van het Westland' genoemd.

Binnen heeft u kunnen luisteren naar uitleg over het orgel door Ton van Lier. De kerktoeren beklimmen is ook altijd een geliefd onderdeel. Gerard van der Elst beantwoordde uw vragen over de

klokken en de toren. Antiquair Chris van Waes heeft het kerkelijk zilver fraai geëtaleerd. De schilderijen aan de muren van de rondgang en andere kerkelijke schatten waren natuurlijk te bewonderen. Jos Grootscholten lichtte het schilderij "De Marteldood van de H. Bartholomeus" toe. Dit werk is van de middeleeuwse meester Jacob Corneliszoon van Oostsanen. Schippers Peter Zuidgeest en Marco Oosterwijk hebben met een echte platte Westlandse schuit heen en weer gependeld tussen de Historische Druivenkwekerij Sonnehoeck en de kerk. Volgend jaar hopen we twee schuiten ter beschikking te hebben. Bijzonder was ook een dorpswandeling in de middag langs de monumenten onder leiding van Mi-tê Goeijenbier.

Naast al dit moois vond er in de kerk ook een afwisselend cultureel programma plaats. Beide dagen heeft u kunnen genieten van de expositie en film over Logistiek.

Om invulling te geven aan het thema Duurzaamheid was het Repaircafé uitgenodigd om toelichting te geven over hoe zij kunnen helpen uw apparaten een langer leven te geven. Zaterdag om 10 uur begon Leon Endhoven met klassiek pianospel en was er om 13.00 uur een optreden van Funky Fingers op het kerkplein.

Op zondag mocht Daan de Muinck Keizer het orgel weer bespelen. Waarna even later nog twee bijzondere optredens plaatsvonden op het priesterkoor.

Het eerste was van Kinderkoor Westland. Zij brachten liedjes uit de Musical Willy Wonka en de chocoladefabriek ten gehore. Aansluitend was er een komisch cabaretoptreden van het duo PoMoDo (POeldijkse MOeder en DOchter), geschikt voor alle leeftijden.

Al met al mochten we over het hele weekend 600 bezoekers verwelkomen waarvan ruim 100 kinderen. Ruim 100 personen (volwassenen en kinderen) hebben de toren beklommen.

Wateringen

Molen Windlust. Deze stond wel in de flyer, maar moest dit jaar door afgekeurde wieken op het laatste moment afzeggen.

Hervormde Kerk op het Plein. Er waren de hele dag door veel bezoekers van verschillende komaf. Bij elkaar waren het er 230, waarvan er 75 de toren in gingen. In de kerk kon men oude foto's bezichtigen en waren er gidsen om hierover te vertellen. Er ontstonden leuke en zinvolle gesprekken. In de toren was het mogelijk om even op de beiaard te spelen. Er was ook veel animo voor het studie-orgeltje beneden, een klein orgel dat eerst in elkaar gezet moet worden, voordat je er op kunt spelen.

Hofboerderij. Na een rustige start, kwam het rond het middaguur op gang in de Hofboerderij. Er waren de hele dag door drie gidsen en dat was met 130 bezoekers geen overbodige luxe. Het was erg leuk om de mensen te verbazen met de rijke geschiedenis van 't Hof van Wateringen en de details die in het gebouw aanwezig zijn. Minder goed liep het met de Huurlingen van Voorne die voor de derde maal hun kamp hadden opgeslagen naast de Hofboerderij. Vorig jaar kwamen er nog 500 bezoekers, maar dit jaar moesten ze het met 60 doen. Erg jammer en waarschijnlijk te wijten aan te weinig aandacht hiervoor in de media.

Sint Jan de Doperkerk. Ongeveer 160 bezoekers hebben de kerk bezocht. Een aantal daarvan bezocht ook het atelier van de glaskunstenaars van de Splintergroep. De toren beklimmen was ook gewild en net als op Klassendag gingen de klokken spontaan luiden. Sommige bezoekers wilden ook de fruitmuur en de plek van de duiventoren van dichtbij zien. Om 13.00 uur gaven Jan van Westenbrugge, organist van de hervormde kerk op het Plein, en Piet Onings enkele schitterende liederen ten gehore. Veel kinderen hebben een glas-in-lood kleurplaat ingekleurd en mee naar huis genomen, waar het moest worden ingesmeerd met olie. Het effect daarvan is verbluffend.

Sint-Josephkerk. Voor eerste keer de OMD-vlag in top aan de Harry Hoekstraat, voor de eerste keer in de geschiedenis de deuren van de Wateringse Sint Josephkerk open tijdens Open Monumentendag. Dat betekende ook voor de eerste keer een groep vrijwilligers (8 personen) die belangstellenden met koffie en koek welkom konden heten in - zoals ze in het Westland zeggen - De Kolenkit. Wat opviel was dat er diverse jonge gezinnen - niet katholiek - uit de omgeving binnenkwamen en mensen van verder weg die de kerk van hun jeugd weer wilden bezoeken.

De aanloop was weliswaar rustig maar continue door de dag heen zodat iedereen een rondleiding kreeg, de vitrinekasten kon bekijken met diverse Maria- en Jozefbeelden en al hun vragen konden stellen. Van: 'Mag ik de klok luiden?' tot en met 'Wat gaat er met de kerk gebeuren in de toekomst?'.

Een mooie eerste keer die om een vervolg vraagt.

Oude Raadhuis. Na een aantal jaren dicht te zijn geweest, kon het Raadhuis dit jaar weer worden bezocht. Er was de hele dag door aanloop waardoor er soms groepjes buiten de boot vielen, zij konden niet worden rondgeleid. Niet iedereen wilde dat overigens, maar degenen die er wel voor kozen (de meerderheid) waardeerden dit zeer. De mensen toonden veel interesse en dat maakte het erg leuk om te doen. Vermoeiend ook want het was echt een doorlopende voorstelling met nauwelijks tijd om even op adem te komen. Verder werden de bezoekers en de gidsen zeer gastvrij ontvangen door de mensen die nu werkzaam zijn in het gemeentehuis. Al met al een leuke dag.

Kwintsheul

Sint Andreaskerk. In Kwintsheul kon de Rooms Katholieke kerk bezocht worden. Hier was, naast uiteraard het gebouw zelf, van alles te zien. Zo konden de bezoekers kijken in de doop-, trouw- en overlijdensregisters. Er waren diverse kazuifels tentoongesteld en er kon gekeken worden naar kerkzilver, een maquette van de kerk en foto's en informatie over de pastoors uit het verleden en heden.

Het letterlijke hoogtepunt was toch wel de klim naar de torenomloop, die door veel bezoekers aangegaan werd. Jong en oud konden genieten van de verhalen en het uitzicht. Vooral het verhaal van de pastoor, die elke dag naar het haantje moet klimmen voor de eieren, werd gretig geloofd. Of toch niet?

Sonnehoeck. Een grote groep vrijwilligers stond klaar om de bezoekers te ontvangen, informatie te geven, en van een natje en droogje te voorzien. De producten van de kwekerij Sonnehoeck vonden ook gretig aftrek. Verder was als vanouds ook hier de Splintergroep aanwezig met een stand van glaswerk.

De dag stond in het teken van meer dan 100 jaar familie van Leeuwen op Sonnehoeck, met extra aandacht voor Geo van Leeuwen, de in het voorjaar overleden oprichter van het monument Sonnehoeck. Daarvoor was in de woonkamer van het woonhuis een expositie ingericht en werd in de koepelkamer een film vertoond. Bovendien werden de bezoekers van het woonhuis ontvangen door drie acteurs van Theatergroep Wateringen. Zij waren verkleed als een tuindersfamilie van rond 1900 en gaven de bezoekers uitleg over de expositie.

Gemaal Oude & Nieuwe Broekpolder. De twee vrijwilligers van het gemaal vonden dat de Open Monumentendag vanaf het begin tot het einde van de dag gezellig verlopen was. Een veel gehoorde uitspraak van bezoekers was dat ze al zo vaak langs het gemaal waren gefietst en dat er dan nu eindelijk de mogelijkheid was om binnen te kijken. Het was een zeer geslaagde dag.

Boerderij Halfwege. De dag begon heel rustig, maar tegen het einde van de ochtend en vooral 's middags liep het goed door. Er kwamen ongeveer 102 volwassenen en 18 kinderen op bezoek, waarvan negen scouts. De mensen waren heel enthousiast en belangstellend over de boerderij. Ook de tentoonstelling viel in smaak. Er waren drie personen om de mensen te ontvangen en rond te leiden. Van de scouting waren de hele dag door vier personen aanwezig om de activiteiten te begeleiden. Dit was achteraf teveel, want één dag van tevoren meldden twee groepen zich af voor hun komst. Dit was een onaangename verrassing. Maar terugkijkend was het een mooie dag met een bevredigend aantal bezoekers waar genoeg tijd aan kon worden besteed.

De Zeven Gaten (De Lier). De eerste deelnemers voor de boottocht waren er al vroeg. De boot was niet vol maar er werd toch gevaren in verband met de vaste afvaarttijden. Er werd ook langs de Groeneveldse Molen gevaren maar die bleek dicht te zijn. Er even omheen lopen kon natuurlijk ook. Bij de volgende vaarten werd de molen niet meer aangedaan. Die andere tochten waren erg goed bezet met enthousiaste mensen. Het was moeilijk voor de gids om over de volle lengte van de boot verstaanbaar te blijven. Het mooie weer en de vermelding met afvaarttijden hebben zeker geholpen in de belangstelling. Stoeltjes in de boot zou fijn zijn, dan zit iedereen wat dichter bij elkaar en kan de gids beter worden verstaan. Het was een vermoeiende maar hele leuke dag!

Vrijwilligersavond Sint-Josephkerk Wateringen

De vrijwilligersavond, als dank voor de inzet op de OMD-dagen 2022, werd op vrijdag 4 november 2022 gehouden in de Sint Josephkerk te Wateringen. Deze kerk wordt in de volksmond De Kolenkit genoemd. Dit is geen monument, maar wel een monumentaal gebouw met een bijzondere buiten- en binnenkant. Het zou mooi zijn als dit markante gebouw ooit nog eens aan de Westlandse Monumentenlijst kan worden toegevoegd.

De avond startte om 19.00 uur met een inloop met koffie/thee in het kerkgebouw. Eén voor één druppelden de bezoekers binnen tot een groep van zo'n 50 deelnemers. Een mooie opkomst! Voorzitter Gerard Witkamp van Stichting Monumentaal Westland opende het programma met een welkomstwoord. Hij uitte hierin de waardering van het bestuur voor alle vrijwilligers die elk jaar hun bijdrage leveren aan de realisatie van het OMD gebeuren.

Daarna hield Jos Raaphorst (vicevoorzitter van de Sint Elisabethparochie, waar de kerk samen met de Sint Jan de Doperkerk onder valt) een korte lezing over de Sint Josephkerk. Deze lezing bestond uit 3 delen:

- *De ontstaansgeschiedenis van de kerk. (Parochie sinds 1961 en als kerk in gebruik sinds 1966)
- *De gedachten achter de vormgeving van de kerk.
- *De toekomst van de kerk. (In 2024 wordt de kerk buiten gebruik gesteld voor het houden van katholieke eredienst.)

De lezing was interessant, maar nogal aan de korte kant. Er stond 20 minuten voor gepland, maar slechts de helft van de tijd werd benut. Het derde deel, een zeer belangrijk deel, werd nauwelijks besproken. Jammer! Juist dit soort vrijwilligersavonden /evaluatieavonden zijn ook bedoeld om discussies op gang te brengen en elkaar te ondersteunen. Ook kan het delen van belangrijke info soms goede tips en adviezen opleveren.

Hierna nam Eric Luiten plaats achter de microfoon met een presentatie over de geschiedenis van de Hofboerderij te Wateringen. Als visueel materiaal gebruikte hij een reeks beelden die hij altijd bij kinderen inzet op de monumentendagen. Hij vermoedde dat wij als volwassenen dit niveau wel aan konden. En daarmee schoot hij raak! In deze beelden waren leuke historische grapjes verwerkt en Eric kan daarnaast zeer smakelijk vertellen. Leerzaam en hilarisch tegelijk: een mooie combinatie!

Vervolgens was het woord aan onze vrijwilligers om hun ervaringen op de Open Monumentendagen en/of klassendag met iedereen te delen. Sommigen hadden wat voorbereid, anderen spraken voor de vuist weg. Bij elkaar werd het een leuke mix van persoonlijke verhalen die goed in de smaak vielen bij alle toehoorders.

Daarna verplaatsten we ons naar de parochiezaal voor een gezellig napraten met een drankje en een hapje. Het was zonder meer een geslaagde avond!

Mini-OMD Naaldwijk

Zaterdag 15 oktober was het zover: de zevende editie van de Mini Open Monumentendag, een dag speciaal voor de kernvertegenwoordigers en het bestuur van Monumentaal Westland. Corrie Stolk en Mieke van Veen hadden de organisatie ter hand genomen, want het was de beurt aan Naaldwijk. Erg jammer dat Mieke er op de dag zelf niet bij kon zijn.

Er werd verzameld bij Corrie thuis, en daar vielen we meteen met onze neus in de boter. Er was een tentoonstelling van oude foto's opgesteld op stoelen, de bank, de grond en op tafels. Dit bracht ons direct in de stemming en lokte discussie uit waar deze of die foto genomen was. Daarna werden we voorzien van een goodiebag met informatie en versnaperingen. Onder leiding van Corrie gingen we op pad. Voor Corrie zelf was het een wandeling door haar jeugd, voor haar tien volgers was het 't opsnuiven van al het moois dat Naaldwijk te bieden heeft. Er waren bij de monumenten die bezocht werden kundige gidsen geregeld die enthousiast hun verhaal deden. Gelegenheid om ons te vervelen, kregen we niet. De oude kerk op het Wilhelminaplein werd bezocht en een hoogtepunt daar was het bezoek aan het oude archief. Telkens als we op weg gingen naar een volgend monument, werden we langs interessante plekken in Naaldwijk geleid. Het volgende monument was het Tramhuisje aan de Verspyckweg, dat we om twee redenen bezochten: het ziet er van binnen prachtig mooi uit en buiten werd er heerlijk een drankje genuttigd. De volgende stop was de watertoren. Helaas ontbrak het daar aan tijd om helemaal naar boven te kunnen gaan, maar de informatie die we kregen was leuk en bijzonder. Van de watertoren gingen we naar Huize Bijdorp waar we werden ontvangen door mevrouw Schreuder.

Mevrouw Schreuder, rechts op de voorgrond, vertelt vol vuur over haar monument.

Bijzonder zoals deze dame zo'n grote groep vreemden in haar huis alles maar toeliet. We mochten de kelder in, haar eetkamer met bijzonder serviesgoed en tafelzilver bewonderen en zelfs haar slaapkamer in als we dat nodig vonden. Een bijzonder hartelijke en opgeruimde vrouw met liefde voor haar monument. Vandaaruit gingen we weer terug naar het startpunt voor de nazit die, net als de rest van de dag, zeer gezellig en geslaagd was. Degenen die er niet bij konden zijn, hebben echt wat gemist.

PR en communicatie

In 2022 is een nieuw bestuurslid gestart dat PR en communicatie in haar portefeuille heeft. Dat betekent dat de communicatie over OMD meer aandacht kan krijgen en gestructureerd kan gaan verlopen.

Websites

Voor het vierde jaar op rij waren op de website www.monumentaalwestland.nl alle monumenten, buitenplaatsen en activiteiten te vinden. De website kent een winterstand wanneer alle monumenten zijn te zien zonder informatie over Open Monumentendag. In de zomerstand is er een aparte groene button waarmee men alleen de monumenten krijgt te zien die deelnemen aan Open Monumentendag met alle informatie over de openstelling en de activiteiten. Het landelijk projectbureau lanceerde vorig jaar ook een nieuwe website (www.openmonumentendag.nl). Daarop waren alleen de monumenten te zien die deelnamen aan Open Monumentendag. De informatie over de monumenten op deze website bestaat uit een beperkte beschrijving met enkele foto's, informatie over de openstelling op OMD maar met een link naar het betreffende monument op ons eigen website.

De krant

In augustus hebben we een eerste artikel geplaatst in Het Hele Westland, waarin we alvast aandacht vroegen voor OMD en het thema van 2022: Duurzaamheid. Van een aantal monumenten was reeds bekend hoe zij het thema duurzaamheid in wilden vullen. Dat gaf kleur aan het artikel. Tevens hebben we eigenaren van monumenten opgeroepen om hun monument open te stellen voor OMD. In de week van OMD is er een hele pagina van Het Hele Westland gewijd aan OMD. Daarin zijn drie kleine tekstjes opgenomen over monumenten of monumentale panden die voor het eerst deelnamen, en is de kaart van de flyer opgenomen.

De radio

De oproep voor eigenaren van monumenten om deel te nemen aan OMD is ook gedaan via WOS radio, waar de secretaris van de stichting is geïnterviewd.

De TV

Westland Report en het WOS-item op de tv hebben we dit jaar anders vormgegeven. In plaats van een interview met de het bestuur, zijn kernvertegenwoordigers aan het woord geweest. Zo is er een mooie reportage geweest met aandacht voor de Hofboerderij in Wateringen, en is aandacht besteed aan de Klassendag in de Dom in De Lier.

Links naar de items en artikelen zijn opgenomen op de website. Al deze aandacht leverde leuke en geïnteresseerde reacties op. Wel miste dit jaar nog aandacht via sociale media. Dat is een ambitie voor 2023.

Onze flyer

De flyer bestond dit jaar uit een kaart waarop de monumenten aangegeven stonden, en een lijst aan monumenten. In die lijst was opgenomen of een monument wel of niet meedoet aan OMD, op welke dag en welke tijden, en wat het adres is. Tevens is dit jaar bij elk monument gelijksoortige informatie opgenomen, onder meer over de activiteiten die er plaatsvonden. Op de flyer stonden een aantal foto's van monumenten. De flyers lagen tijdens de Open Monumentendag(-en) ook nog bij de deelnemende monumenten.

Bezoek Westland

We zijn partner van Bezoek Westland en hebben dus ook een partnerpagina op hun website (www.bezoekwestland.nl). Open Monumentendag hebben we ook dit jaar weer laten opnemen in hun agenda en hebben ze ook een oproep om Open Monumentendag te bezoeken op hun facebook geplaatst. Daarnaast is er een webpagina ter promotie van onze monumenten met een aantal voorbeelden van een tiental fraaie monumenten.

Diverse activiteiten

Gezamenlijke Westlandse historische verenigingen

Dit is een overleg van de gezamenlijke historische verenigingen, werk- en studiegroepen in Hoek van Holland, Loosduinen, Midden-Delfland en Westland. Het overleg waaraan ook de musea deelnemen vindt twee keer per jaar plaats. Het doel is om gezamenlijke onderwerpen te bespreken en elkaar op de hoogte te houden van activiteiten en ontwikkelingen op historisch gebied in het hele Westland. Dit jaar zijn deze bijeenkomsten weer zoals gebruikelijk gehouden in het Westlands Museum. Belangrijke agendapunten zijn een erfgoedagenda om tot betere afstemming van ieders activiteiten te komen en het Historisch Informatie Punt (HIP) een initiatief van het Westlands Museum en het Historisch Archief Westland (Gemeente Westland), maar staat ook open voor Midden-Delfland, Loosduinen en Hoek van Holland.

Dit is nu vorm gegeven op de nieuwe website <https://www.erfgoedwestland.nl/> waarop veel gegevens over erfgoed in het Westland worden verzameld. Hiervoor is ook een introductie van deze website gegeven.

Werkgroep Erfgoedbescherming Westland

Uit het gezamenlijk overleg is eind 2020 ook een **Werkgroep Erfgoedbescherming** Westland ontstaan onder voorzitterschap van het Genootschap Oud-Westland. Hierin worden de krachten gebundeld om het erfgoed beter te kunnen beschermen. Deze werkgroep is dit jaar een keer digitaal (inclusief wethouder Vreugdenhil) en drie keer digitaal bij elkaar geweest. Daarnaast heeft een delegatie een keer overlegd met wethouder Vreugdenhil en de nieuwe wethouder Rombout. Wouter Loots is namens onze stichting hierbij aangesloten. Er wordt nu door de historische verenigingen gewerkt aan een actualisering van de inventarisatie van de monumenten die in 2007 is gemaakt waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar tuinbouwerfgoed.

Vanuit de werkgroep en de historische verenigingen lopen er bezwaren tegen de sloop van de Aloysiuschool in Monster en het ruimen van het RK kerkhof in Naaldwijk. Verder zijn er bezwaren gemaakt tegen de kolossale nieuwbouw op de plek van de Harmonie in Naaldwijk. De werkgroep heeft ook het onderwerp beschermde dorpsgezichten inclusief een puinbeleid op de agenda met de wethouder gezet. In dat verband is er ook al een aanvraag ingediend om het gebied van de oude veiling in Kwintshul en de Lange Wateringkade als zodanig aan te wijzen.

Om meer aandacht voor erfgoed en historische monumenten in de gemeente Westland, en dáárdor meer interesse en respect te kweken voor ons mooie erfgoed, bij de Westlanders en bij toeristen is een werkgroep begonnen met een project om informatiebordjes te plaatsen bij monumenten waarvan er nu 50 zijn geplaatst. Daarnaast wordt er gewerkt om in alle dorpen een centraal informatiebord te plaatsen met de geschiedenis van dat dorp.

Atlantikwall – erfgoedlijn Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland ondersteunt het behoud en de verbetering van erfgoed met het Erfgoedhuis en zeven erfgoedlijnen: Atlantikwall, Landgoederenzone, Romeinse Limes, Trekvaarten, Waterdriehoek (Biesbosch, Kinderdijk, Dordrecht), Oude Hollandse Waterlinie en het eiland Goeree-Overflakkee.

Alle partijen die betrokken zijn bij deze erfgoedthema's zoals musea, verenigingen, gemeenten, ondernemers en vrijwilligers, komen samen in 'erfgoedtafels'. Hier worden projecten geïnitieerd, voorgesteld en versterkt. Het Erfgoedhuis Zuid-Holland ondersteunt diverse projecten van de tafeldeelnemers.

Wij hebben ons aangesloten bij de erfgoedlijn Atlantikwall met als doel op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen langs de kust van Westland en worden daarbij vertegenwoordigd door Evert van Beek, Sanne Riezebos en Wouter Loots in wisselende samenstelling. Dit jaar zijn er drie bijeenkomsten geweest.

Dit jaar is er veel aandacht gegeven aan verbetering van de samenwerking binnen deze erfgoedtafel. De provincie Zuid-Holland heeft de financiering van de erfgoedlijnen nu structureel in de begroting opgenomen.

Financieel verslag

Stichting Monumentaal Westland		Overzicht inkomsten en uitgaven 2022		Begroting 2022
Inkomsten		Uitgaven		
Vrijval reservering Resell	€ 1.000	Monumentendag	€ 6.669	
Bijdrage Gemeente	€ 10.000	Klassendag	€ 76	
		Materiaal	€ 388	
Rente spaarrekening	€ 1	PR kosten – website, drukwerk, presentatie	€ 3.860	
		Mini OMD voor kernvertegenwoordigers	€ 144	
		Vrijwilligersavond en attenties	€ 688	
		Bestuur en representatie	€ 300	
		Bank – en diverse kosten	€ 213	
Algemene inkomsten	€ 11.001	Algemene kosten	€ 12.339	
		Algemeen resultaat	€ -1.338	
Subsidie Cultuurimpuls	€ 2.930	Uitgaven voor Cultuurimpuls	€ 2.930	
Totaal inkomsten	€ 13.931	Totaal kosten	€ 15.269	
		Resultaat naar balans	€ -1.338	
Totaal	€ 13.931	Totaal	€ 13.931	

Stichting Monumentaal Westland		Balans per 31 december 2022	
Activa		Passiva	
Lopende rekening	€ 13.367	Algemene reserve: €17.592 + € -1337,82	€ 16.254
Spaarrekening	€ 10.062	Vooruit ontvangen Cultuurimpuls 2023	€ 7.070
		Nog te betalen	€ 105,00
Totalen	€ 23.429	Totalen	€ 23.429

Lijst contactpersonen per kern

Het bestuur steunt voor de planning en uitvoering van de Open Monumentendagen en de Klassendag volledig op de comités in de kernen De Lier, 's-Gravenzande, Heenweg, Monster/Ter Heijde, Naaldwijk, Honselersdijk, Poeldijk en Wateringen/Kwintsheul.

Deze comités worden vertegenwoordigd door volgende kernvertegenwoordigers:

Naam	Kern
Marijke Ruigrok	De Lier
Marleen Nederpelt	De Lier
Helen Hulsebosch	Heenweg
Caroline van der Arend	Honselersdijk
Patrick van der Voort	Honselersdijk
Jan Voogt	Maasdijk
Judith Koppert	Monster / Ter Heide
Peter Bouwer	Monster / Ter Heide
Corrie Stolk	Naaldwijk
Mieke van Veen	Naaldwijk
Cees van Ruijven	Poeldijk
Mieke Janssen	Poeldijk
Joke Gijsberts	's-Gravenzande
Ruud Heus	's-Gravenzande
Eric Luiten	Wateringen/Kwintsheul
Jeanette Duyvesteyn	Wateringen/Kwintsheul

Het bestuur bestaat uit:	Functie	Woonplaats
Gerard Witkamp	voorzitter	Naaldwijk
Wouter Loots	secretaris	Kwintsheul
Evert van Beek	penningmeester	Naaldwijk
Sanne Riezebos	communicatie	De Lier

Contactgegevens kunnen worden opgevraagd bij de secretaris.

**VRIENDEN
LOTERIJ**

WIN MEER, BELEEF MEER

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

Monumentaal
Westland

Wilgenhove 36

2295 RB Kwintsheul

Tel. 0174 295436 of 06 2300 5668

E-mail: monumentaal.westland@gmail.com

www.monumentaalwestland.nl